

יחי המלך

קונטרס שבועי בענייני גאולה ומשיח

משיחות כ"ק אדמו"ר מלך המשיח שליט"א מליובאוויטש

גליון א' תפג

ערב שבת קודש פ' וירא, טו"ב מ"ח ה'תשפ"ג
שנת הקהל

יוצא לאור על-ידי

תלמידי ה'קבוצה', "חיילי בית דוד" - בית משיח 770

במסגרת אגודת חסידי חבי"ד באה"ק, תחת נשיאות כ"ק אדמו"ר מלך המשיח שליט"א

ע"ב שנה לנשיאות כ"ק אדמו"ר מלך המשיח שליט"א ומאה ועשרים שנה להולדתו

יחי אדוננו מורנו ורבינו מלך המשיח לעולם ועד

מוקדש

לכ"ק אדמו"ר שליט"א

מלך המשיח

מהרה יגלה אכ"ר

לזכות

הת' לוי יצחק שי'

לרגל יום ההולדת שלו לאויוש"ט,
ביום י"ג מ"ח ה'תשפ"ג - "שנת הקהל"

ולזכות אחיו ואחותו

חיילי "צבאות השם" מנחם מענדל ואידל מרגריט שיחיו

ולזכות הוריו

הו"ח ר' יוסף חיים וזוגתו מרת הדס אסתר שיחיו אורן

*

נדפס ע"י זקניהם

הו"ח ר' ישראל וזוגתו מרת מזל שיחיו אורן

הו"ח ר' רחמים הכהן וזוגתו מרת ליליאן עליה שיחיו דואק

נדפס לעילוי נשמת

ר' אפרים יונה ב"ר אורי אהרן יואל ז"ל זיסק

ולע"נ מרת ח' רחל בת ר' פנחס זליג ז"ל

ולע"נ ר' מאיר ב"ר צבי ע"ה ולע"נ ר' פנחס זליג ב"ר יצחק ע"ה

"הקיצו ורגנו שוכני עפר" והם בתוכם, ולזכות כל משפחותיהם שיחיו - לשפע ברכות עד בלי די

לקבל החלטות טובות ובתוקף ובאופן שתבואנה במעשה בפועל, שהוא העיקר, החלטות שתכליתן בכיון האמור – **הקהל** ואחדות ישראל אמיתית, ע"י תוספות עוד יותר בעבודה המשולשת: בעניני התורה (הנגלה והחסידות) ומצוותי' – **הקהל** ואחדות ושלמות התורה, הכנסת חיות ואור חסידותיים בחיי יום של כל העם כולו בכל מושבותיהם – **הקהל** ואחדות ושלמות העם, ובפרט בכל הארץ, ארץ אשר **תמיד** עיני הוי' אלקיך בה, שהיא נתנה נחלת עולם לעם עולם, כולה לגבולותי' – אחדות ושלמות הארץ, ועד – לירחיב ה' את גבולך, וגדול כח וזכות הרבים והציבור, ובמיוחד כשהם **נקהלים** ומתכנסים באופן שנעשו "קהל גדול" לשון **הקהל ולשון** יחיד, וכהביאור של בעל יום ההולדת **דיום הכינוס** – באר היטב – **דענין דכינוס** – בקונטרס שלו "החלצו מאתכם אנשים" המפורסם, ויה"ר שיקויים בכאו"א מהמתכנסים שליט"א שיהי' בפועל דוגמא חי' של "החלצו מאתכם", איש או אשה, ובקרוב בימינו ממש תקויים **התפלה וההבטחה**: **שמה נפש עבדך גו' יחד לבבי ליראה שמך**, [בהמשך להוספה זו בכת"ק הורה כ"ק אד"ש לעורכים: **מ"מ להעיר השייכות דהקהל ליחד לבבי ליראה את שמך**]

בגאולה האמיתית והשלימה ע"י משיח צדקנו – במהרה בימינו ממש.

בכבוד ובברכת הצלחה ולבשורות טובות – חי"ק

מוקדש לעילוי נשמת

הרה"ח ר' **משה נחום** בהרה"ח ר' **מרדכי מענדל** ע"ה קדנר

נפטר כ"ב ניסן – אחרון של פסח, ה'תשע"א

יה"ר שתכף ומיד יקויים היעוד "הקיצו ורננו שוכני עפר" והוא בתוככם, בגאולה האמיתית והשלימה

בימינו ישנה גם המציאות דמשיח וגם ההתגלות

בימינו אלו נתבטלו כל המניעות והעיכובים כו', וכיון שכן, ישנה (לא רק המציאות דמשיח, אלא) גם ההתגלות דמשיח, ועכשיו צריכים רק לקבל פני משיח צדקנו בפועל ממש! ● וכיון שכן, מובן, שכל הענינים וכל הפעולות חדורים בעניני משיח וגאולה, כולל גם באכילתו ושתייתו, שמשתוקק לסעודה דליתן ושור הבר ויין המשומר, עד כדי כך שגם לאחר הסעודה נשאר רעב לסעודה דליתן ושור הבר ויין המשומר ● קטעים משיחת ש"פ וירא, ח"י מר-חשון ה'תשנ"ב - מוגה

כמארז"ל⁵ שתינוקות של בית רבן נקראים "משיחי". ויש לומר, שבחי' היחידה, ניצוץ משיח, היא בהתגלות יותר אצל תינוקות, כיון שהכחות הפנימיים אינם בהתגלות כ"כ (ולכן הכרתם באלקות היא בעצמותו ית', כנ"ל*).

וענין זה נעשה בפועל ובגלוי עי"ז שכאו"א מישראל ממלא את שליחותו של הקב"ה כמרומז גם בתיבת "שליח" בתוספת יו"ד, שרומז על עשר כחות הנפש שבהם נעשית עבודת השליחות, בגימטריא "משיח" – לגלות את הניצוץ משיח שבו, בחי' היחידה, שתתגלה ותחדור בגופו הגשמי ובעניניו הגשמיים שבחלקו בעולם, ועד שבצירוף כל הניצוצות דמשיח שבכל ישראל, מתגלה ובא

א. [.] ע"פ האמור לעיל* **שהמציאות** ד"וירא אליו ה"י קיימת תמיד אצל כאו"א מישראל, וצריכים רק לפעול, שמציאות זו תהי' **בהתגלות** – יש לומר שכן הוא גם בנוגע להשלמות ד"וירא אליו ה"י שבגאולה האמיתית והשלימה ע"י משיח צדקנו:

ידוע שבכאו"א מישראל יש ניצוץ מנשמת משיח¹, בחי' היחידה, שהיא ניצוץ מבחי' היחידה הכללית שהיא נשמת משיח², שלכן נקרא כאו"א מישראל בשם "כוכב"³, שמו של משיח, עליו נאמר "דרך כוכב מיעקב"⁴. ומודגש ביותר אצל קטנים מישראל –

(1) מאור עינים ס"פ פנחס.

(2) רמ"ז לזח"ב מ, ב. ולזח"ג רס, ב. ועוד.

(3) ראה ירושלמי מע"ש פ"ד ה"ו.

(4) בלק כד, יז. וראה ירושלמי תענית פ"ד ה"ה.

(5) שבת קיט, ב.

(6) ראה לקו"ש חכ"ט ע' 358 ואילך. ועוד.

(* ס"ז בהשיחה (ה'תנועדות' שם ע' 270).

(* ס"ח בהשיחה (ה'תנועדות' תשנ"ב ח"א ע' 271).

המשיח הכללי, משיח צדקנו, שאז יהי גילוי אלקות בישראל ("וירא אליו ה'") ובעולם בתכלית השלימות.

ובענין זה הוא עיקר הלימוד וההוראה מפרשת וירא – שכאו"א מישראל צריך להשתוקק ביותר להגילוי ד"וירא אליו ה'" בגאולה האמיתית והשלימה, ולעשות כל התלוי בו להיות ראוי לכך, ע"ז שכל פעולה ופעולה שלו נעשית באופן המתאים להמעמד ומצב דגאולה האמיתית והשלימה.

ב. ובזה ניתוסף עילוי מיוחד בדורות האחרונים – שנתגלתה סגולתו המיוחדת של כ"ף מרחשון (שמתברך משבת פרשת וירא ח"י מרחשון) בהולדת אדנ"ע ביום זה (בשנת כתר"א⁷), שבו "מזלו גובר"⁸:

מעניניו העיקריים של אדנ"ע – כפי שראו כבר בקטנותו, כמארז"ל "בוצין בוצין מקטפי ידיע", ועאכו"כ לאחר שנתגדל ועד שנתמנה לנשיא בישראל⁹ – ההשתדלות המיוחדת בהענין ד"וירא אליו ה'" (לא רק בנוגע לעצמו¹⁰, אלא גם) אצל כאו"א מישראל, כמודגש בהחידוש שלו ביסוד ישיבת תומכי תמימים¹¹, ישיבה¹² שלומדים בה "תורה

(7) שיש בזה שני כפ"ן, שהוא רומז לכתרא עלאה (קונטרס "חונן לנער" ע' 8).

(8) ירושלמי ר"ה פ"ג ה"ח, ובקה"ע שם.

(9) לאחר הסתלקות אביו, אדמו"ר מהר"ש ב"ג תשרי תרמ"ג* – שבשנה זו התחילה שנת המאה ועשר להתחלת נשיאותו.

(10) כמודגש גם בפתגמו הידוע שכאשר יושב בחדרו ולומד "לקוטי תורה" אזי "ידעתי הויתיו" (ראה סה"ש ה"ש"ת ע' 26. תש"ג ע' 63. תש"ה ע' 85).

(11) להעיר מהשייכות ד"תמים" למצות מילה – כמ"ש "התהלך לפני ה' תמים" ע"י המילה (לך לך יז, א ובפרש"י).

(12) מלשון "יושב ועוסק בתורה", היינו, שהעסק בתורה גם בפנימיות התורה הוא באופן של התיישבות.

* ולהעיר שהמאמר הראשון שאמרו ברבים (בליל ב' דחג הסוכות תרמ"ג) הוא ד"ה כתר יתנו לך (קונטרס "חונן לנער" ע' 11).

הנגלית ותורת החסידות תמימה¹³, ובאופן שלימוד תורת החסידות הוא "בעיון הטוב להבינה ולהסבירה לעצמו כלימוד הסוגיות בגליא שבתורה"¹⁴, ש"החסידות יבינו כמו שמבינים ענין בנגלה"¹⁵ – שע"ז נעשה (מעין ודוגמת) הענין ד"וירא אליו ה'", שעניניו אלקות המתבארים בתורת החסידות¹⁶ ("דע את אלקי אביך"¹⁷) באים בראיית עיני השכל.

ועוד והוא העיקר – שזוהי ההכנה לגאולה האמיתית והשלימה ע"י משיח צדקנו¹⁸, שאז יהי לימוד פנימיות התורה (ידיעת אלקות) בתכלית השלימות, כמ"ש¹⁹ "ישקני מנשיקות פיהו", "שיהי' הדיבור עמנו פה אל פה"²⁰, כיון ש"תורה חדשה מאתי תצא"²¹, "מאתי" ממש, ולימודה יהי' באופן ש"לא ילמדו עוד איש את רעהו גו' כי כולם ידעו אותי"²², ויתירה מזה, באופן של ראי', "וירא אליו ה'", "היה עיניך רואות את מוריך", בראי' חושית.

וגם ענין זה מודגש בפעולתו של אדנ"ע ביסוד ישיבת תומכי תמימים – כמבואר בשיחתו הידועה²³ בענין "כל היוצא למלחמת בית דוד", שתלמידי תומכי תמימים הם

(13) שיחת ליל שמח"ת תרנ"ט – "התמים" ח"א ע' כה. ועוד.

(14) שם ע' כג.

(15) שם ע' כד.

(16) ובפרט במאמרי החסידות שלו, שבהם בולט ומורגש ביותר הרחבת הביאור בהבנה והשגה, ועד שנקרא ע"י חסידים הראשונים בתואר "הרמב"ם של תורת החסידות" (לקו"ד ח"ב קצו, א. וראה גם ספר-השיחות תנש"א ח"א ע' 18-117).

(17) דה"א כ"ח, ט. וראה תניא קו"א קנו, ב. ועוד.

(18) ראה אגה"ק דהבעש"ט הידועה – כש"ט בתחלתו. ובכ"מ.

(19) שה"ש א, ב ובפרש"י.

(20) צרור המור עה"פ.

(21) ישע"י נא, ד. ויק"ד פי"ג, ג.

(22) ירמ'י לא, לג.

(23) שיחת שמח"ת תרס"א – לקו"ד ח"ד תשפז, ב ואילך. סה"ש תש"ב ס"ע 141 ואילך.

שיהא כינוס אמיתי, הקהל ואחדות אמיתיים

בקשר עם כ"ף מר-חשון שיחול בשבוע הקרוב ובשייכות לשנת הקהל, הננו מביאים בע' 15 צילום נדיר ומיוחד (מוקטן) מהגהת כ"ק אדמו"ר מלך המשיח שליט"א על אגרת למשתתפי הכינוס השנתי של חסידי חב"ד באה"ק, מתאריך ערב כ"ף מר-חשון ה'תשמ"ח (נדפסה בזמנו גם ב'כפר חב"ד' גליון 309 ע' 3) כנהוג נכתבה האגרת על-גבי המכתב של השנה שלפני', ובראש הדף כתב כ"ק אד"ש מה"מ בכתי"ק להעורכים: **העתקה נוספת [?] והקובץ להשלוחים שי' מהדברים הבולטים בצילום שלפנינו** – כ"ק אדמו"ר מה"מ שליט"א הקפיד להזכיר את הענין ד"הקהל" כמעט בכל קטע באגרת (לפחות 8 פעמים!)

להלן פענוח הכתי"ק (בא בהדגשה. המ"מ הושמטו מקוצר היריעה):

ב"ה, יום רביעי, פ' ואבוא היום אל העין, ערב כ"ף מ"ח ה'תשמ"ח, שנת הקהל, ברקלין נ. י.

לכל המשתתפים בכינוס השנתי של חסידי חב"ד, אשר בארצנו הקדושה – שליט"א

שלום רב וברכה מרובה!

יה"ר שיהא הכינוס – כינוס אמיתי, הקהל ואחדות אמיתיים של כל המשתתפים בו, ועל ידם – של כל המושפעים שלהם, ועד – ליחד שבטי ישראל [כ"ק אד"ש הורה לציין לזה מ"מ],

והרי זה כלל גדול בתורה, ויתירה מזה – כל התורה כולה ואיך פירושה הוא זיל גמור, הנאה להם והנאה לעולם, אשר בשביל ישראל – אשר על כל אחד מהם נאמר: **דרך כוכב מיעקב – נברא,**

[בצד ימין כתב כ"ק אד"ש לעורכים: **להעיר ע"ז על . . נאמר: ירוש' ברכות . . דרך כוכב מיעקב: בלק . .**]

שקיבלו ולומדים התורה ומקיימים מצוותי' עליהם נאמר: **כי נר מצוה ותורה אור** – [כ"ק אד"ש כתוב לעורכים בצד שמאל: (לציין ע"ז) **מ"מ בהערה**]

"אנשים" – בהתאם לגודל החשיבות שבדבר⁹ (לא רק לצאת ידי חובתו)¹⁰, וגם בכל התוקף ד"אנשים", כולל – הוודאות בהצלחת השליחות, מכיון שהולכים ביחד עם כל חלוצי הצבא, בשליחותו של משה רבינו, נשיא הדור, ועד – "שלוחו של אדם העליון כמותו", ביחד עם הקב"ה, "נקמת הוי' במדין"⁵.

[ובפרטיות יותר: מחד גיסא – יודע שאינו לבד, אלא ביחד עם כל חלוצי הצבא וכו', ולא ידך גיסא – אינו סומך על כך שיש מלבדו ריבוי חלוצי צבא, אלא, הולך בעצמו בכל התוקף בראש כולם, "והחלוץ הולך לפניהם"¹¹, ועי"ז נעשה הנצחון במלחמה, כולל גם "מלקוח השבי"¹² שניתן לא רק ל"תופשי המלחמה", אלא גם ל"כל העדה", עד ל"מכס לה", "ללויים שומרי משמרת משכן ה'", ו"לא לעזר הקהל", כהן גדול כפי שהוא בפ"ע¹³].

ועוד ועיקר – שכל זה צריך להיות חדור באהבת ישראל ואחדות ישראל, ופשיטא, ביטול עניני מדון ומריבה (קליפת מדין)¹⁴, באופן שלא ישאר רושם כלל (כלשון המדרש¹⁵ "חרדא דדמא על אפי מיא"), שע"ז מבטלים סיבת הגלות¹⁶, ובדרך ממילא בטל גם המסובב, הגלות. ובלשון הידוע דכ"ק מו"ח אדמו"ר נשיא דורנו¹⁷ – "עמדו הכן כולכם" "עמדו" – עמידה בתוקף ("אנשים"), "הכן" – מוכנים ממש (ע"ד "החלצו", "חלוצי צבא מזויינים"), "כולכם" – באופן של אהבת ישראל ואחדות ישראל.

(משיחת ש"פ וירא ה'תשמ"ח - בלתי מוגה)

9) ראה פרש"י שלח ג, ג. וראה גם פרש"י עה"פ כאן.
 10) ולהעיר, שכאשר הפעולה היא כדבעי, אזי גם באצבע קטנה יכול לפעול הרבה, כסיפור חז"ל (קה"ד בתחלתו) אודות רבי חנינא בן דוסא שרצה להעלות אבן לירושלים, וכראש "נתן ידו ואצבעו עמהם" - "נמצאו עומדים בירושלים".
 11) יהושע ו, יג.
 12) מטות לא, כו ואילך.
 13) שהרי אצל כהן גדול עצמו יש כמה אופנים - כפי שהוא בכלל ישראל, בכלל שבט לוי, בכלל הכהנים, עד

לדורגתו כפי שהוא בפ"ע.
 ולהעיר גם מהחילוקים בוידויים דכה"ג ביוהכ"פ: "אני וביתי", "אני וביתי ובני אהרן עם קדושיך", "עמך בית ישראל".
 14) ראה סה"מ תרנ"ט ס"ע נג ואילך.
 15) ויק"ר פכ"ד, ג. וראה שיחת י"ב טבת תשמ"ז הערה 31. ועוד.
 16) ראה יומא ט, ב.
 17) אג"ק שלו ח"ד ריש ע' רעט. וש"נ.

"חיילי בית דוד" שיוצאים למלחמת בית דוד נגד אלו "אשר חרפו עקבות משיחך"²⁴, ובלשון הרמב"ם בהלכות מלכים ומלחמות ומלך המשיח²⁵: "ילחם מלחמות ה'" עד ש"נצח", כמרומו גם בהמשך הכתובים ד"אשר חרפו עקבות משיחך" – "ברוך ה' לעולם אמן ואמן"²⁶, ש"אמן" (ועאכו"כ ב"פ אמן) מורה על הנצחון במלחמה²⁷, שע"ז נעשה ביאת וגילוי דוד מלכא משיחא בפועל ממש.

ג. ובהדגשה יתירה בדורנו זה – דור השלישי²⁸ לאדנ"ע ולתלמידי חיילי בית דוד, שבו מסתיימת ונשלמת עבודתם של חיילי בית דוד להביא את הגאולה בפועל ממש ע"י דוד מלכא משיחא, וכדברי כ"ק מו"ח אדמו"ר נשיא דורנו בחיים חיותו בעלמא דין שכבר נסתיימה ונשלמה כל העבודה, ועומדים מוכנים לקבלת דוד מלכא משיחא, ועאכו"כ לאחרי המשך העבודה דחיילי בית דוד בהפצת המעיינות חוצה במשך ארבעים שנה, באופן ש"נתן ה' לכם לב לדעת ועינים לראות ואזנים לשמוע"²⁹.

ובדורנו זה נמצאים כבר בשנת הצדי"ק – לאחרי סיום שנת הפ"ט, הקשורה עם מזמור פ"ט, שסיומו וחותרו "אשר חרפו עקבות משיחך", "ברוך ה' לעולם אמן ואמן", גמר הנצחון דמלחמת בית דוד, ומתחילה התקופה השייכת למזמור צדי"ק, שסיומו וחותרו "ויהי נועם ה' אלקינו עלינו גו' ומעשה ידינו כוננהו", דקאי על בית המקדש דלעתיד³⁰,

"מקדש אנני כוננו ידך"³¹. ובשנת הצדי"ק נמצאים כבר בשנת ה'תשנ"ב, "הי' תהא שנת נפלאות בכל": "נפלאות" – קאי על נפלאות הגאולה העתידה, כמ"ש³² "כימי צאתך מארץ מצרים אראנו נפלאות", ויש לומר שקאי גם על ה"תורה חדשה" דלעתיד לבוא (פנימיות התורה, שנקראת "חן", ר"ת "חכמה נסתרה", וי"ל שפירושו גם "חכמה נפלאה") שתהי' באופן של "נפלאות" ("נפלאות מתורתך"³³) לגבי לימוד התורה בעולם הזה; ו"נפלאות בכל"³⁴, "בכל מכל כל", כמ"ש אצל האבות ש"הטעימן הקב"ה בעולם הזה מעין העולם הבא"³⁵, שזוהי השלימות דלעתיד לבוא.

ובשנת ה'תשנ"ב נמצאים כבר בשנת פרשת וירא, שבו מודגשת השייכות לגאולה האמיתית והשלימה שבה יהי' שלימות הגילוי ד"וירא אליו ה'" לכאו"א מישראל, וקביעותו בח"י מרחשון, שמורה על המשכת והתגלות החיות (ח"י) האלקי בכל עניני העולם שעוסקים בהם בחודש מרחשון, ששלימותו לאחרי הנצחון ד"אשר חרפו עקבות משיחך ברוך ה' לעולם אמן ואמן" (בסיום וחותרם שיעור תהלים דיום ח"י בחודש); ותוך ג' ימים לכ"ף מרחשון³⁶, בחי' הכתר, שמורה על התגלות מלכותו של הקב"ה בכל העולם

31) בשלח טו, ז.
 32) מיכה ז, טו.
 33) תהלים קיט, יח.
 34) ולהעיר, שהב' הוא גם ר"ת בינה, נפלאות בינה, שבוה מודגש יותר השייכות ד"נפלאות" לפנימיות התורה.
 35) ב"ב טז, סע"ב ואילך.
 36) להעיר, שבכ"ף מרחשון שנה זו מתחילה שנת הקל"ב דבעל יום ההולדת, ובמזמור תהלים המתאים לשנה זו מדובר ע"ד שבועת הקב"ה על הנצחיות דמלכות דוד: "נשבע ה' לדוד אמת לא ישוב ממנה גו'", "שם אצמיח קרן לדוד ערכתי נר למשיחי", וכן ע"ד הנצחיות דביהמ"ק: "קומה ה' למנוחתך גו'", "כי בחר ה' בציון אוה למושב לו", "את מנוחתי עדי עד".

24) תהלים פט, נב.
 25) ספ"א.
 26) שם, נג.
 27) ראה נזיר בסופה. וש"נ.
 28) להעיר ממש "עטרת זקנים בני בנים" (משלי יז, ו. וראה אבות פ"ו, ת. ב"ר פס"ג, ב). "לא ימוש מפך ומפי זרעך ומפי זרע זרעך גו' מעתה ועד עולם" (ישעי' נט, כא. וראה ב"מ פה, א).
 29) תבוא כט, ג.
 30) מדרש תהלים עה"פ.

מוקדש לעילוי נשמת
 ר' יהודה ב"ר צבי הירש ע"ה סטראל - נפטר ביום כ"ז אלול
 ולע"נ זוגתו טשרנא גיטל בת ר' יעקב ע"ה - נפטרה ביום ה' טבת
 יה"ד שתיכף ומיד יקויים היעוד "הקיצו ורננו שוכני עפר" והם בתוכם, בגאולה האמיתית והשלימה
 נדבת בנם - יבלחט"א - הרה"ח שמואל סטראל ומשפ' שיחיו

לסדר בכל מקום התוועדויות שמחה והקהל ביום ההילולא

א. והמעשה הוא העיקר¹:

בעמדתנו ביום הש"ק, ט"ו מרחשון, שממנו מתברך גם כ"ף מרחשון שבו יושלמו קכ"ז שנה מיום הולדתו של כ"ק אדנ"ע - יש לעורר ולפרסם בכל מקום ומקום ע"ד הצורך והזכות לנצל את יום-סגולה זה כדבעי, בנוגע להתעוררות וחיזוק בכל עניני יהדות, תורה ומצוותי, עד להפצת המעיינות חוצה, החל מלימוד תורתו של בעל יום ההולדת (כולל - תורתו בביאור העילוי דקכ"ז שנה), לימוד המביא לידי מעשה², ובמיוחד - בנוגע לעניני שמחה והקהל.

ובפשטות - לסדר התוועדויות של שמחה בכל מקום ומקום (ביום ההילולא עצמו, או בסמיכות לו, כפי תנאי המקום כו'), "ברוב עם"³ - "הקהל את העם", שעיי"ז ניתוסף גם בענין השמחה, כנראה במוחש, אשר, נוסף לפעולה דהקהל ושמחה בהתוועדויות אלה עצמן, יעוררו להמשיך בעניני שמחה והקהל (בתוככי כל עניני הפצת היהדות, תורה ומצוותי) גם בימים שלאח"ז, הלך ומוסיף ואור.

ב. ויש להוסיף במעלת ההתוועדויות כו' - ע"פ ביאורו של בעל יום ההולדת בקונטרס החלצו הידוע⁴ ש"ההסכם אשר עושים שנים או רבים יש לזה חיזוק הרבה יותר מההסכם שעושה בפ"ע כו".

ומזה באים להדגשה נוספת בנוגע לאופן העבודה בעניני שמחה והקהל - כמהשך הענין ד"החלצו" - "החלצו מאתכם אנשים"⁵:

"החלצו" - "לשון חלוצי צבא"⁶, כלומר, על כאו"א להיות בבחינת, חלוץ צבא, "חלוצים תעברו לפני אחיכם גו"⁷, ב"מלחמת בית דוד"⁸, הפצת התורה והיהדות והפצת המעיינות חוצה, שעיי"ז פועלים ביאת דוד מלכא משיחא.

"מאתכם" - חובה המוטלת על כל אחד ואחת, כלומר, שכאו"א צריך לידע שהכוונה היא אליו, ולא להשתמט ע"י "תירוץ" שהוא בדרגת זקן ואינו לפי כבודו, או קטן ואינו לפי יכלתו (לפתע נעשה "עניו"...), מכיון שצ"ל "מאתכם", כל אחד ואחת ממש.

1) אבות פ"א מי"ז.	2) קידושין מ, ב. וש"נ. ולהעיר גם מהפתגם הידוע שנוסף למה שלומד את התורה, צריכה התורה ללמד אותו (ראה לקו"ד ח"ב רמו, ב).
2) קידושין מ, ב. וש"נ. ולהעיר גם מהפתגם הידוע שנוסף למה שלומד את התורה, צריכה התורה ללמד אותו (ראה לקו"ד ח"ב רמו, ב).	3) משלי יד, כח. וראה אנציק' תלמודית בערכו. וש"נ.
3) משלי יד, כח. וראה אנציק' תלמודית בערכו. וש"נ.	4) פ"י (סה"מ תרנ"ט ע' סא).
4) פ"י (סה"מ תרנ"ט ע' סא).	5) מטות לא, ג.
5) מטות לא, ג.	6) פרש"י עה"פ.
6) פרש"י עה"פ.	7) דברים ג, יח.
7) דברים ג, יח.	8) להעיר משיחת בעל יום ההולדת הידועה - שמח"ת תרס"א (לקו"ד ח"ד תשפז, ב ואילך. סה"ש תש"ב ס"ע 141 ואילך).

בקרב הארץ⁴⁵; וכן הכתר החדשים שלאח"ז עד לסיימה של שנת הצדי"ק⁴⁶ ב"מעשה ידינו כוננהו", בנין ביהמ"ק השלישי ע"י המלך המשיח, "מלך מבית דוד"⁴⁷ (ש"זכה בכתר מלכות . . לו ולבניו . . עד עולם⁴⁸) ש"בונה המקדש"⁴⁹ - תיכף ומיד ממש . . כיון שכבר נתקיים מ"ש⁵⁰ "ובקשו את ה' אלקיהם ואת דוד מלכם" (כפי שאמרנו בקידוש לבנה דחודש מרחשון⁵¹, ובתוספת "אמן"⁵², שמורה על הקיום בפועל ממש⁵³).

ד. ועוד והוא העיקר:

נוסף על המבואר לעיל שקיימת מציאותו של משיח בניצוץ משיח (בח' היחידה) שבכאו"א מישראל, קיימת גם מציאותו של משיח כפשוטו (יחידה הכללית) - כידוע ש"בכל דור ודור נולד א' מזרע יהודה שהוא ראוי להיות משיח לישראל"⁵⁴, "א' הראוי מצדקתו להיות גואל, ולכשיגיע הזמן יגלה אליו השי"ת וישלחו כו"⁵⁵, ואילו לא היו מתערבים ענינים בלתי רצויים המונעים ומעכבים כו', ה' מתגלה ובא בפועל ממש.

וע"פ הודעת כ"ק מו"ח אדמו"ר נשיא דורנו, משיח⁵⁶ שבדורנו, שכבר נסתיימו

- 45) ובכ"ף בו נשלמו עשר ימים (מספר שלם) להעילוי והשלימות דעשירי שבו.
- 46) בהכתר דחודש ניסן - ביום עשתי עשר יום, שקשור עם בחי' הכתר (כנ"ל הערה 32).
- 47) רמב"ם הל' מלכים ספי"א.
- 48) שם פ"א ה"ז.
- 49) שם רפי"א.
- 50) הושע ג, ה.
- 51) ראה סה"ש תשנ"ב ח"א ע' 66 ואילך.
- 52) ר"ת "א-ל מלך נאמן" (שבת קיט, ב. סנהדרין קי, סע"ב ואילך).
- 53) ראה חדא"ג מהרש"א לסנהדרין שם.
- 54) פ"י הברטנורא למגילת רות.
- 55) ראה שו"ת חת"ס חו"מ (ח"ו) בסופו (סצ"ח). וראה שו"ת פאת השדה מע' האלף כלל ע'. ועוד.
- 56) יחידה הכללית, שמאירה ומתגלה בנשמתו של נשיא הדור, שכולל את כל נש"י שבדור (ראה ד"ה פדה

לעתיד לבוא (כנ"ל*)).

ויש להוסיף, שכיון שחודש מרחשון הוא החודש הראשון לעבודה בעולם לעשות לו ית' דירה בתחתונים, ה"ה כולל גם החדשים שלאחריו, ובמילא, כ"ף מרחשון, הכתר דמרחשון, כולל גם הכתר דהחדשים שלאחריו: הכתר דחודש כסלו, שסיימו בימי חנוכה, חנוכת המזבח והמקדש³⁷, ונס השמן, שקשור גם עם פנימיות התורה, שמן שבתורה³⁸, שנתגלתה בתורת החסידות בחודש כסלו³⁹; הכתר דחודש טבת⁴⁰ - "ירח שהגוף נהנה מן הגוף"⁴¹, שרומז על ההנאה דהגוף שלמעלה, יש האמיתי, מהגוף שלמטה, יש הנברא⁴²; והכתר דחודש שבט⁴³, שהעשירי שבו יום ההילולא של כ"ק מו"ח אדמו"ר, ש"כל⁴⁴ מעשיו ותורתו ועבודתו אשר עבד כל ימי חייו . . מתגלה ומאיר . . ופועל ישועות

(37) להעיר מ"ש במדרש (יל"ש מ"א רמז קפד) ש"בכ"ה בכסלו נגמר מלאכת המשכן ועשה מקופל עד אחד בניסן . . ומעתה הפסיד כסלו שגמרה בו המלאכה, אמר הקב"ה עלי לשלם, מה שלם לו הקב"ה, חנוכת חשמונאי, ומסיים: "וכן מרחשון (שבו נשלם בנין בית ראשון ולא נפתח עד לחודש תשרי שלאחריו) עתיד הקב"ה לשלם לו" - בחנוכת ביהמ"ק השלישי שתהי' בחודש מרחשון.

ולהעיר גם מהשייכות לפרשת וירא - שבסיימה נאמר "בהר ה' יראה", ה' יבחר ויראה לו את המקום הזה להשרות בו שכניתו ולהקריב כאן קרבנות" (כב, יד ובפרש"י).

38) ראה בארוכה אמ"ב שער הק"ש פנ"ד ואילך. ועוד.

39) כולל ובמיוחד כ"ף כסלו שבו נשלמה הגאולה ד"ט כסלו, ר"ה לחסידות.

40) ולהעיר, שכ"ף בו הוא יום ההילולא דהרמב"ם ז"ל. שסיום וחיותם ספר ההלכות שלו הוא בהלכות מלך המשיח.

41) מגילה יג, א.

42) ראה לקו"ש חט"ו ע' 382 ואילך.

43) חודש ה"א ("עשתי עשר חודש") - שקשור עם בחי' הכתר שלמעלה מעשר ספירות.

44) תניא אה"ק סז"ך וכ"ח.

(* סי"א בהשיחה (התוועדויות' שם ע' 273).

ליצלן! ומה צריכים לעשות – לרקוד לפני הגוי!

וגם טענה זו מלבישים הם באיצטלא של "יראת שמים": מכיון שלפני כמה מאות שנים היו יהודים שהוכרחו לרקוד – בלבוש "עור דוב" – לפני הגוי... הרי זו "הוכחה ברורה" שכך צריכה להיות הנהגה של יהודים!... ולכן, ממשיכים לטעון, כאשר מבקשים, ובפרט כאשר דורשים, מהקב"ה שתבוא הגאולה מיד, "משיח נאו" – הרי זה בניגוד לדרך שבה נהגו יהודים בדורות שלפנינו "לרקוד בפני הגוי"!!!

לפני 80 שנה לא יכלו לשער שיהי' מצב ד"אשר חרפו עקבות משיחך" ע"י יהודים שומרי תומ"צ

[. .] הנהגה כזו, ועוד במסוה של "יראת שמים", מוכרחת לבוא מה"קלוגינקער" [היצה"ר] בכבודו ובעצמו, היודע יפה להתעטף ב"איצטלא של קדושה"... כידוע פתגם החסידיים ש"עשו" ה' לובש "א" זיידענע קאפאטע מיט א גארטל" [=סירטוק של משי וחגור באבנט]... יהודי שמתנהג ע"פ תורה יודע היטב ש"יהודי" ו"גלות" – הם דברים הפכיים! יהודי הוא בנו של מלך מלכי המלכים הקב"ה, ולכן, מקומו – אצל שולחן אביו המלך, וכאשר יהודי נמצא בגלות – אומרים: "אוי להם לבנים שגלו מעל שולחן אביהם!"¹³!

ובנוגע לשיטתם אודות היחס כלפי הגוי – ישנו פס"ד ברור ברמב"ם באיזה ענין ואופן צריך להיות היחס של יהודי כלפי גוי: הרמב"ם¹⁴ פוסק שיהודי צריך להשתדל – בדרכי נועם ובדרכי שלום – לפעול על גוי שיקיים מצוות שנצטוו בני נח, ובהדגשה – ש"יעשה אותן מפני שצוה בהן הקב"ה בתורה!" ולא לרקוד לפני הגוי מפני שכך עשו שלש מאות שנה לפני הדור דעקבתא דמשיחא!...

ומה שטוען שעדיין לא הגיע זמן הגאולה – הרי מפורש בגמרא⁷ "כלו כל הקיצין ואין הדבר תלוי אלא בתשובה", וא"כ, תעשה תשובה ואז תבוא הגאולה!... הוא זה שמעב את ביאת משיח!... אלא שגם "גדלות" זו לא צריכים לתת לו!...

וכאמור, לפני שמונים שנה לא היו יכולים לשער שיהי' מצב ד"אשר חרפו עקבות משיחך" ע"י יהודים שומרי תומ"צ, וא"כ, העובדה שבימינו אלו רואים זאת במוחש – מהוה הוכחה נוספת שדורנו זה הוא אכן הדור השני שאודותיו מדובר בשיחה הנ"ל, דור האחרון ממש, שאז צריכים לעבור גם את הענין ד"אשר חרפו עקבות משיחך"!!! וכמפורש בחז"ל¹⁵: "אם ראית דור אחר דור מחרף ומגדף צפה לרגלו של משיח!"

ולא עוד אלא שבודאי שסוכ"ס "יערה עליו רוח ממרום"¹⁶, ויחזור בתשובה – בין אם רצונו בכך ובין אם לאו... ובלשונו הידוע¹⁷: "כופין אותו עד שיאמר רוצה אני", ואז – קרינן בו "יקריב אותו לרצונו"¹⁸, היינו שזובח את יצרו ונפשו הבהמית, ושב בתשובה אמיתית כו'. (משיחת ש"פ חיי שרה ה'תשמ"ה – בלתי מוגה)

(13) ברכות ג, סע"א.

(14) ה' מלכים ספ"ח.

(15) יל"ש עמוס רמז תקנט.

(16) ע"פ ל' הכתוב – ישע"י לב, ט.

(17) ר"ה ו, א. ושי"ן. רמב"ם ה' מעשה הקרבנות

פי"ד ה"ט"ז. תו"כ ופרש"י ויקרא א, ג.

(18) ויקרא שם.

ונשלמו כל עניני העבודה ועומדים מוכנים לקבל פני משיח צדקנו, הרי, בימינו אלו נתבטלו כל המניעות והעיקובים כו', וכיון שכן, ישנה (לא רק המציאות דמשיח, אלא) גם ההתגלות דמשיח, ועכשיו צריכים רק לקבל פני משיח צדקנו בפועל ממש!

ובסגנון דפרשת השבוע – שצריכים רק לקבל ההתגלות ד"זירא אליו ה'", הן בנוגע לבנ"י (אליו), והן בנוגע לכל העולם. . בפועל ממש, בעולם העשי' הגשמי, כמ"ש "וידע כל פעול כי אתה פעלתו", שבכל דבר שבעולם יהי' ניכר ש"אתה פעלתו", ועד ש"לעתיד לבוא תאנה צווחת כו"⁵⁷, וגם בדומם, "אבן מקיר תזעק"⁵⁸, ועאכו"כ בנוגע לבנ"י שמכריזים וזועקים "הנה אלקינו זה"⁵⁹.

וכיון שכן, מובן, שכל הענינים וכל הפעולות חדורים בעניני משיח וגאולה, כולל גם באכילתו ושתייתו, שמשתוקק לסעודה דלוייתן ושור הבר ויין המשומר, עד כדי כך שגם לאחר הסעודה נשאר רעב לסעודה דלוייתן ושור הבר ויין המשומר, ובמילא, טוען להקב"ה שאינו יכול לקיים המצוה ד"ואכלת ושבעת" וברכת⁶⁰ לאמיתתה עד שהקב"ה יושיבנו על שולחנו להסעודה דלעתיד לבוא, ותיכף ומיד ממלא הקב"ה בקשתו – בהסעודה

בשלום בשערי תשובה לאדהאמ"צ פי"ב).

(57) מדרש תהלים מזמור עג בסופו.

(58) חבקוק ב, יא.

(59) ישע"י כה, ט. וראה תענית בסופה.

(60) עקב ח, יו"ד.

דיום הש"ק⁶¹ (ובפרט סעודה שלישית הקשורה עם גאולה השלישית וביהמ"ק השלישי⁶²) פרשת וירא, כדרשת חז"ל⁶³ "מאי דכתיב (בפרשת וירא⁶⁴) ויגדל הילד ויגמל, עתיד הקב"ה לעשות סעודה לצדיקים ביום שיגמל חסדו לזרעו של יצחק, לאחר שאוכלין ושותין. . אומר לו (הקב"ה) לדוד טול (כוס של ברכה) וברך, אומר להן אני אברך ולי נאה לברך, שנאמר⁶⁵ כוס ישועות אשא ובשם ה' אקרא".

והעיקר – שכל זה יהי' בגלוי ובפועל ממש, "מראה באצבעו ואומר זה"⁶⁶, "הנה זה (המלך המשיח) בא"⁶⁷, והנה כ"ק מו"ח אדמו"ר נשיא דורנו ("הקיצו ורננו שוכני עפר"⁶⁸), ו"הנה אלקינו זה גו' זה הוי' קוינו לו נגילה ונשמחה בישועתו"⁶⁹, שמחת הגאולה האמיתית והשלימה בגלוי ובפועל ממש שאז מברכים עליו: "שהחינו וקיימנו והגיענו לזמן הזה".

(61) ששייכת להגאולה, כמ"ש בברכת המזון (דיום השבת*) "והראנו. . בנחמת ציון עירך ובבנין ירושלים עיר קדשך", "הרחמן הוא יניחילנו ליום שכולו שבת ומנוחה לחיי העולמים".

(62) ראה לקו"ש חכ"א ע' 84 ואילך. ושי"ן.

(63) פסחים ק"ט, ב.

(64) כא, ח.

(65) תהלים קטז, יג.

(66) ראה תענית שם. שמו"ד ספכ"ג. פרש"י בשלח טו, ב.

(67) שה"ש ב, ח. ובשהש"ד עה"פ.

(68) ישע"י כו, יט.

(* נוסף על החיוב הזהכרת "מלכות בית חזק בבונה ירושלים" ברכת המזון שבכל יום (ברכות מז, ב).

מדור ה"דבר מלכות" מוקדש

לזכות הרה"ת יוסף יצחק בן רייזל פרומא וזוגתו חיה מושקא בת מרים שיחיו

וילדיהם רחל בת חיה מושקא, לאה שרה בת חיה מושקא, וישראל רחמים בן חיה מושקא שיחיו

ולזכות הנא לאה בת ח' רחל, עדינה בת ח' רחל, מרים בת ח' רחל, וצבי בן ח' רחל שיחיו

לזכות ר' ברוך אהרן בן ברניא סלאווא וזוגתו רייזל פרומא בת ח' רחל שיחיו

הפלא ופלא: מי תיאר לעצמו כזו ברי' משונה...

א. כאשר רואים שישנו "סער גדול בים"¹, "מלכיות מתגרות זו בזו"² – צריכים לדעת שהסיבה לכך אינה מפני שגוי א' הסתכסך ונעשה "ברוגז" עם גוי אחר, אלא "בשלי הסער הגדול הזה"³, כדי שיהודי ידע שמשוּח צדקנו עומד לבוא, "הנה זה עומד אחר כתלנו"³, שכן, "אם ראית מלכיות מתגרות זו בזו צפה לרגליו של משיח!"

ומכיון שיודעים ש"הנה זה עומד אחר כתלנו" – יש להזדרז "צופוצן די קנעפלאך פון דעם מונדיר" [=לצחצח את כפתורי המדים] (כלשון כ"ק מו"ח אדמו"ר נשיא דורנו⁴), שכן, "אוי ואבוי" ("אך און וויי") יהי' כאשר יבוא משיח צדקנו וכל ששים ריבוא בני' יעמדו ב"מסדר" עם "כפתורים מצוחצחים", ורק הוא יהי' היחיד – "יחיד בדורו" – ש"לא הספיק" לצחצח את הכפתורים!...

מה נשאר לו לעשות – "מצוה אחת" בלבד, כפס"ד הרמב"ם⁵: "עשה מצוה אחת, הרי הכריע את עצמו ואת כל העולם כולו לכף זכות, וגרם לו ולהם תשועה והצלה", כלומר, אם הגאולה היתה צריכה לבוא כעבור שני רגעים, הנה ע"י פעולה זו מביא את הגאולה כעבור רגע אחד בלבד, ובלשון הרמב"ם⁶: "מיד הן נגאלין", תיכף ומיד ממש, שהרי מדובר אודות פס"ד להלכה, ובהלכה לא שייך ענין של "צחות!" "הלכה" ו"צחות" הם שני דברים מנוגדים!

ב. וכאמור, יש להזדרז בכל זה, שכן, "הנה זה עומד אחר כתלנו", ואין מה להמתין יותר! אפילו בזמן הגמרא אמרו שכבר "כלו כל הקיצין"⁷, ועאכ"כ בימינו אלו! וכל הענינים שהיו צריכים לעבור, חבלי משיח וכיו"ב – כתב אדמו"ר האמצעי⁸ בזמנו שכבר יצאו י"ח בכל ענינים אלו, ועאכ"כ לאחרי כל מה שאירע בדורנו – "לא תקום פעמיים צרה"⁹, הרי בודאי ובודאי שכבר צריכה להיות הגאולה האמיתית והשלימה באופן ד"בשובה ונחת תושעון"¹⁰.

ובפרט שרואים בעליל שכל הסימנים שהובאו בגמרא ומדרשי חז"ל אודות עקבתא דמשיחא – נתקיימו בשלימותם בדורנו זה!

ומה שישנם כאלו שלועגים לזה כו' – הרי אדרבה: עובדה זו גופא מוכיחה שאכן נמצאים

(1) יונה א, ד.
 (2) מדרש לקח טוב עה"פ לך לך יד, א. וראה ב"ר פמ"ב, ד.
 (2*) יונה שם, יב.
 (3) שה"ש ב, ט. וראה "קול קורא" שנדפס ב"הקריאה והקדושה" סיון תש"א. אגרות קודש אדמו"ר מוהרי"צ ח"ה ע' שסז. ועוד.
 (4) שיחת שמח"ת תרפ"ט (שיחות קודש אדמו"ר
 (1) יונה א, ד.
 (2) מדרש לקח טוב עה"פ לך לך יד, א. וראה ב"ר פמ"ב, ד.
 (2*) יונה שם, יב.
 (3) שה"ש ב, ט. וראה "קול קורא" שנדפס ב"הקריאה והקדושה" סיון תש"א. אגרות קודש אדמו"ר מוהרי"צ ח"ה ע' שסז. ועוד.
 (4) שיחת שמח"ת תרפ"ט (שיחות קודש אדמו"ר
 (5) הל' תשובה פ"ג ה"ד.
 (6) שם פ"ז ה"ה.
 (7) סנהדרין צז, ב.
 (8) ראה עער התשובה ח"א ספ"ה (ה, ב).
 (9) ל' הכתוב – נחום א, ט. וראה לקו"ש חכ"ג ע' 306 הע' 55.
 (10) ישע"ל, ל, טו.

כבר בדור האחרון של הגלות, הדור שיזכה לגאולה – בהתאם לדברי בעל יום ההולדת בשיחתו הידועה אודות "מלחמת בית דוד".

יהודי שמאמין בה' ובתורתו, ואעפ"כ לועג ומחרף "עקבות משיחך!"

ובהקדמה – שבענין זה רואים דבר נפלא, שאין שמים לב אודותיו, שלפני למעלה משמונים שנה חזה בעל יום ההולדת ברוח קדשו את המעמד ומצב דימינו אלו – נבואה גלויה ממש:

בשיחה הנ"ל מבאר בעל יום ההולדת שלפני הגאולה יהיו שני דרגות – דורות – של מחרפים: דרגא ראשונה (דור הראשון) – "אשר חרפו אויבך ה"¹¹, אלו שמנגדים להקב"ה לתורתו ומצוותיו, ודרגא שני' (דור השני) – "אשר חרפו עקבות משיחך"¹¹, יהודים שבכלל הם "מאמינים בה' ובתורתו", ועד שיש ביניהם "פיינע בני תורה", ואעפ"כ, חלשים הם באמונת הגאולה, ועד כדי כך ש"חרפו עקבות משיחך", היינו, שמחרפים ומלעיגים מענין זה! והרי זה פלא גדול ביותר: מי ה' יכול לתאר לעצמו לפני שמונים שנה שתקום "ברי' משונה" כזו: יהודי ש"מאמין בה' ובתורתו", ואעפ"כ לועג ומחרף "עקבות משיחך!"

ויתירה מזו: בשיחה הנ"ל מוסיף, שמלבד עצם הענין ד"אשר חרפו עקבות משיחך", מבארים הם את הדבר בטעמים של "יראת שמים" – האמת היא שזהו המשך ותוצאה מהדור ד"אשר חרפו אויבך ה'", אבל הם מלבישים זאת באיטטלא של "יראת שמים"...

ודבר כזה הוא הפלא ופלא: האמונה בביאת המשיח היא אחד מיסודי הדת, י"ג עיקרי האמונה, וידוע פס"ד הרמב"ם¹² ש"כל מי שאינו מאמין בו (במלך המשיח) או מי שאינו מחכה לביאתו, לא בשאר נביאים בלבד הוא כופר, אלא בתורה ובמשה רבינו", ואעפ"כ, בא יהודי שמאמין בה' ובתורתו, ולועג ומחרף "עקבות משיחך", ולא עוד אלא שמלביש זאת באיטטלא של "יראת שמים"!

אמנם, בימינו אלו – קם הדבר והי' לעובדה מציאותית: ישנם יהודים שומרי תומ"צ "אשר חרפו עקבות משיחך": כאשר יהודי אומר שנמצאים אנו בזמן ד"עקבות משיחך", "הנה זה עומד אחר כתלנו" – אינם יכולים לסבול זאת, ועד שהם מחרפים ולועגים מזה! ולא עוד אלא שמחנכים ילדי ישראל ברוח זו – לחרף "עקבות משיחך", רחמנא ליצלן.

וכאשר שואלים אותם, היתכן, הרי האמונה בביאת המשיח היא מעיקרי הדת – יש להם תשובה מן המוכן: בודאי מאמינים הם בביאת המשיח [איך יתכן אחרת, הם הרי יהודים דתיים שאומרים "אני מאמין כו' בביאת המשיח"], אבל לפי דעתם, אין זה עדיין הזמן ד"עקבות משיחך", יש להמתין שנים רבות (רחמנא ליצלן) עד שתבוא הגאולה...

בודאי – אומרים הם – שסוף סוף, ברבות הימים, תבוא הגאולה; אבל עכשיו אין מה למחר... ובודאי שאין לדרוש מהקב"ה להוציא את בני' מהגלות, צריכים לשבת ולחכות, ובינתיים – "זאָלן אידן שטעקן אין גלות" [=שיהודים ישארו "תקועים" בגלות], רחמנא

(12) הל' מלכים רפ"א.

(11) תהלים פט, נב.